

nowych technologii, optymalnie dostosowanych do warunków danego regionu, minimalizujących straty i wyrządzone szkody, maksymalizujących zaś zyski i bezpieczeństwo produkcji. W tym duchu utrzymane było XI Międzynarodowe Sympozjum w Nitrze.

XI Międzynarodowe Sympozjum „Konserwowanie pasz”, mające już dwudziestoletnią tradycję, jest obok International Silage Conference (Międzynarodowej Konferencji Kiszonkarskiej) organizowanej w Wielkiej Brytanii, najważniejszym

i najbardziej utytułowanym europejskim forum dyskusji na tematy związane z produkcją i konserwowaniem pasz objętościowych oraz żywieniem zwierząt.

Kolejne sympozjum z cyklu „Konserwowanie pasz” zapowiedziane zostało na wrzesień 2005 roku i – zgodnie z tradycją – odbywać się będzie tym razem na Uniwersytecie Rolniczym (Zemledelska Univerzita) w Brnie, w Republice Czeskiej.

Wspomnienie o Profesor Grażynie Znanieckiej

Przyrzekam i ślubuję, że pracować będę niestrudzenie, nie nadużywając zdobytej wiedzy dla zysku ani dla czczych przechwałek, ale że wiedzą tą służyć będę prawdzie na zwycięstwo, ludzkości na pożytek, Ojczyźnie na chwałę.

Motto tego krótkiego wspomnienia stanowi fragment tekstu ślubowania, które składane jest przez każdego pracownika nauki przed nadaniem mu stopnia doktora. Profesor Grażyna Znanecka, która odeszła od nas we wrześniu tego roku, całym swoim życiem zaświadczyła, że przyrzeczenia tego dotrzymała. W czasie swej długoletniej pracy była Ona nie tylko niekwestionowanym autorytetem naukowym w dziedzinie żywienia drobiu, ale z wielkim zaangażowaniem popularyzowała osiągnięcia nauki, oddając ogromne usługi zarówno środowisku zootechników, jak i szeroko pojętej praktyce drobiarskiej.

Urodziła się w 1910 roku w Saratowie. Po wybuchu rewolucji w Rosji wróciła wraz z rodzicami do Poznania, gdzie ukończyła gimnazjum im. Generałowej Zamoyskiej oraz (w 1934 roku) studia na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego. Już na ostatnim roku studiów podjęła pracę na stanowisku asystenta w Katedrze Hodowli Ogólnej Zwierząt w tym Uniwersytecie. W czasie okupacji pracowała w gospodarstwach rolnych, a po zakończeniu wojny rozpoczęła pracę w Zakładzie Szkolenia Fachowego w Pawłowicach koło Leszna Wielkopolskiego, gdzie szkoliła uczestników odbywających się tam licznych kursów drobiarskich. W Zootechnicznym Zakładzie Doświadczalnym w Pawłowicach oraz w Czechnicy prowadziła także prace doświadczalne, zajmując się głównie wykorzystaniem heterozji w celu zwiększenia produktywności kur. Z uwagi na doskonałe założenia metodyczne, prace te były często cytowane w opracowaniach podręcznikowych.

W 1955 roku objęła kierownictwo Zakładu Hodowli Drobiu w WSR w Szczecinie i do 1959 roku prowadziła dydaktykę z tego zakresu. Jednocześnie przez pewien czas wykladała hodowlę ogólną i kierowała zaocznym studium zootechnicznym, pełniąc przy tym obowiązki kierownika Katedry Hodowli Szczegółowej Zwierząt. Od roku 1960 do czasu przejścia na emeryturę w 1980 roku pracowała w Instytucie Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie koło Warszawy, kierując Zakładem Żywienia Drobiu. Doskonala znajomość trzech języków obcych pozwalała Jej na nawiązanie kontaktu z nauką światową. Jej prace naukowe wyróżniały się nowatorstwem, bardzo dobrym przygotowaniem metodycznym i precyzją wnioskowania.

Profesor Znanecka, jako jedna z pierwszych w Polsce, wykonywała doświadczenia na kurczętach brojlerach. Wśród wielu opublikowanych prac naukowych najważniejsze dotyczyły roli białka w żywieniu rosnącego drobiu. Wykazała, że odłożenie białka u kurcząt zależy od wartości energetycznej dawki i że występuje przy tym dymorfizm płciowy. Jej hipoteza o związku tych zjawisk z niedoborem kwasów tłuszczowych została później potwierdzona przez Mengego, który stwierdził, że kogutki potrzebują 1,2% kwasu linolowego w paszy, a kurki tylko 0,6%. Stwierdzenia te dały fizjologiczne uzasadnienie wprowadzonego obecnie w niek-

tórych krajach systemu odmiennego żywienia kurcząt brojlerów każdej płci. Profesor Znanecka określiła także energetyczny koszt syntezy białka i tłuszczu w ciele kurcząt. Pionierskie były Jej badania dotyczące zmian składu chemicznego ciała w czasie wzrostu kurcząt brojlerów i gęsi, zapotrzebowania kurcząt i gęsi na lizynę i aminokwasy siarkowe, a także trawienia włókna przez gęsi. Wyniki tych badań, poza znaczeniem poznawczym, pozwalały na opracowywanie receptur mieszanek paszowych dla kurcząt brojlerów i mieszanek stosowanych w intensywnym chowie gęsi.

Od 1946 roku Grażyna Znanecka była czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego; w uznaniu zasług w 1980 roku przyznano Jej członkostwo honorowe PTZ. Była także członkiem Światowego Towarzystwa Wiedzy Drobiarskiej (WPSA), w latach 1966-1980 członkiem zarządu Polskiego Oddziału tego związku. Ponadto była członkiem wielu rad naukowych oraz komisji powoływanych przy Ministerstwie Rolnictwa.

W czasie swej ponad 50-letniej pracy nie szczędziła wysiłków, aby podnieść na wyższy poziom wiedzę z zakresu drobiarstwa w Polsce. Była współautorką wielu kolejnych wydań podręczników przeznaczonych dla studentów, inżynierów i techników rolnictwa, takich jak „Drobiarstwo”, „Zootechnika”, „Hodowla zwierząt”, „Normy żywienia zwierząt gospodarskich”. Ponadto przetłumaczyła na język polski „Żywienie kur” autorstwa Scotta, Nesheima i Younga (wyd. 1978), a także w ostatnich latach znaczną część książki „Żywienie drobiu” autorstwa Larbiera i Leclercq (wyd. 1995), oba podręczniki stanowią niezastąpione źródło wiedzy z tego zakresu. Ponadto opublikowała kilkadziesiąt artykułów popularnonaukowych i referatów przeglądowych, zrecenzowała wiele prac badawczych, wygłaszała wykłady na różnego rodzaju konferencjach i szkoleniach, wykonała setki tłumaczeń i opracowań z dziedziny drobiarstwa. Prace i dorobek niemal wszystkich obecnych profesorów zajmujących się tą dziedziną wiedzy, na różnych etapach ich kariery zawodowej, były recenzowane i oceniane przez Profesor Znanecką. Zazwyczaj Jej ocena była bardzo wnikliwa, lecz życzliwa. Pod Jej kierunkiem wykonano wiele prac doktorskich. Ponadto bardzo chętnie pomagała młodszym kolegom w opracowywaniu i redagowaniu ich prac naukowych.

Od 1961 roku Profesor Znanecka pełniła funkcję sekretarza redakcji, a w latach 1971-1990 funkcję redaktora naczelnego

„Przeglądu Naukowej Literatury Zootechnicznej” wydawanego przez PTZ. Przegląd ten, w warunkach bardzo utrudnionego lub niemożliwego w wielu małych ośrodkach dostępu do obcojęzycznej literatury naukowej, był prawdziwym „oknem na świat” polskich zootechników, stanowiąc nieocenione źródło wiedzy o dokonaniach nauki światowej.

Za całokształt działalności zawodowej Profesor Znaniecka została odznaczona dwukrotnie Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Honorową Odznaką PTZ im. Michała Oczapowskiego.

Była niezwykle pracowita, dokładna i skrupulatna, przy tym ujmująco skromna, pogodna, z ogromnym poczuciem humoru. Do końca swego życia niosła pomoc innym, pomagała w nauce języków obcych dzieciom sąsiadów, brała udział w akcjach charytatywnych, przeznaczając część swojej emerytury na pomoc rodzinom wielodzietnym. Dla wszystkich, którzy ją znali, stanowiła nie tylko wzór pracownika nauki, lecz także wzór prawego i szlachetnego człowieka.

Stefania Smulikowska

Wspomnienie o Doktorze Leonie Lassocie

W dniu 14 września 2003 roku zmarł dr Leon Lassota, emerytowany pracownik Instytutu Fizjologii i Żywienia Zwierząt w Jabłonie. Odszedł człowiek, którego całe życie zawodowe było związane z nauką o żywieniu zwierząt i zootechniką.

Leon Lassota urodził się 14.10.1925 r. w Trzcinkowszczyźnie na Polesiu, gdzie rodzice mieli niewielkie gospodarstwo rolne. Po ukończeniu szkoły powszechnej uczęszczał do polskiego gimnazjum w pobliskim Kobryniu, a po sowieckiej aneksji Polesia – do białoruskiej szkoły średniej. Po wprowadzeniu okupacji niemieckiej pracował jako robotnik rolny. Po wojnie, w ramach repatriacji, całą Jego rodzina została osiedlona w poniemieckim gospodarstwie w Balczewie k. Inowrocławia (Kujawy). Przerwaną wojną naukę podjął w gimnazjum rolniczym w Bydgoszczy, które ukończył w 1947 roku jako eksternista. Następnie studiował na Wydziale Rolniczo-Leśnym Uniwersytetu Poznańskiego, przedstawiając w 1950 roku pracę z zakresu odchowu prosiąt. Po studiach rozpoczął pracę zawodową w bydgoskim oddziale Instytutu Zootechniki, a następnie, od 1955 roku do momentu przejścia na emeryturę (1990 rok), był na stałe związany z Instytutem Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie.

Doktor Leon Lassota umiejętnie łączył wiedzę naukową z praktyką zootechniczną, co obecnie jest już coraz rzadziej spotykane.

Zainteresowania naukowe Leona Lassoty od początku kariery zawodowej koncentrowały się na żywieniu świń, a przede wszystkim na określaniu ich potrzeb żywieniowych na białko i energię. Wśród pierwszych Jego publikacji należy wymienić pracę pt. „Bilans energii i azotu u ossesków świń”, będącą przedmiotem rozprawy doktorskiej wykonanej pod kierunkiem prof. Jana Kielanowskiego. Przeprowadzony w niej bilans energii w organizmie zwierzęcia został wykonany metodami zastosowanymi w tej dziedzinie nauki po raz pierwszy. W niedługim okresie metody te znalazły się na liście standardowych oznaczeń i zaistniały, między innymi, jako szczególnie dorobek naukowy Instytutu. Już w tym okresie dr Leon Lassota dał się poznać jako naukowiec o nadzwyczajnej sumienności i wręcz drobiazgowej dokładności, podejmujący badania wymagające wielkiego nakładu pracy. O tych Jego walorach mógł naocznie się przekonać piszący to wspomnienie, na podstawie wieloletnich, wspólnych badań nad przemianą białka i energii u loch, które dr Lassota wykonywał w latach osiemdziesiątych. Leon Lassota był doktorem, ale według powszechnej opinii Jego wiedza naukowa była znacznie wyższa niż posiadany tytuł naukowy. Był emocjonalnie związany z Instytutem od początku jego istnienia, nie wyobrażał sobie życia bez niego, czego wyrazem była częsta obecność m.in. w Zakładzie Przemiany Białka i Ener-

gii, nawet kiedy był już na emeryturze. Wizyty te wpisane były w stałe dyskusje naukowe, z jednej strony związane z bieżącą działalnością Zakładu, z drugiej natomiast strony dr Lassota starał się być inspiratorem, szczególnie dla młodych pracowników, nowych pomysłów naukowych. Inspiracje te były wynikiem aktywnego, bieżącego śledzenia krajowego i światowego dorobku naukowego z zakresu żywienia świń.

Kontakt dr Lassoty z praktyką zootechniczną, to przede wszystkim udział w organizacji zaplecza surowcowego zakładów mięsnych w Bydgoszczy i Płocku, gdyż przez 5 lat był cenionym konsultantem Centrali Przemysłu Mięsnego w zakresie żywienia i poubojowej klasyfikacji żywca bekonowego. Praktyczną wiedzę pogłębił podczas 6-miesięcznej fizycznej pracy w fermach amerykańskich, a także w trakcie pobytu (w latach 1967-1969) na Kubie, gdzie m.in. zajmował się zagadnieniem wykorzystania w żywieniu świń odpadów przemysłu cukrowniczego.

Wspominając dr Lassotę nie można pominąć Jego roli jako popularyzatora nauki. Jest On autorem szeregu opracowań, które publikował m.in. w „Przeglądzie Hodowlanym” i „Trzodzie Chlewniej”. Warto nadmienić, że część publikacji opracował będąc już na emeryturze, m.in. był współautorem „Słownika terminologii zootechnicznej” (PTZ, Warszawa 1995).

W latach 1971-1988 dr Lassota uczestniczył, jako polski przedstawiciel, w zespole grupy roboczej RWPG zajmującej się w zwierząt określeniem wartości odżywczej pasz oraz zapotrzebowania na białko i energię. Z zadania tego wywiązał się wyjątkowo dobrze, czego wyrazem było specjalne wyróżnienie Ministra Rolnictwa. Bardzo pomocne w realizacji tego zadania okazały się wcześniejsze doświadczenia zdobyte podczas zagranicznych stażów naukowych na uniwersytetach w Minnesocie i Ithaca (1961-1962), gdzie m.in. podpatrywał organizację badań żywieniowych prowadzonych na świniami i bydłem mięsnym. Nie bez znaczenia okazał się także fakt, że Leon Lassota znał kilka języków obcych, którymi swobodnie się posługiwał. Pod koniec pracy zawodowej został członkiem zespołu do opracowania krajowych norm żywienia (1993). Był znanym ekspertem z zakresu systemów energetycznego wartościowania pasz. Działalność społeczna dr Lassoty związana była również z wyuczonym zawodem zootechnika. Brał czynny udział w realizacji zadań Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, np. poprzez uczestnictwo w grupach roboczych przygotowujących krajowe i zagraniczne zjazdy Europejskiej Federacji Zootechnicznej. W latach 1978-1980 był przewodniczącym warszawskiego Koła PTZ i przez kolejne 3 lata zastępcą członka Zarządu Głównego. Pod Jego przewodnictwem Koło warszawskie było najliczniejsze (ponad 300 osób) w kraju, a spotkania członków Towarzystwa odbywały się nadzwyczaj regularnie. Tak aktywna działalność na rzecz PTZ wyróżniona została m.in. w 2000 roku Honorową Odznaką Towarzystwa.

Poza pracą zawodową, bardzo interesował się historią Polski. Pielęgnował również pamięć o swoich wschodnich korzeniach, często odwiedzając miejsca z lat młodości. Charakteryzowała Go niespotykana chęć poznania świata, czego wynikiem były, na ile Mu pozwalał stan zdrowia, częste podróże, aż do dnia